

Preken 6.12.2020
ANDRE SØNDAG I ADVENT

Sunniva Gylver, sokneprest i Fagerborg

PREKEN 2.søndag i advent om fikentreet:

²⁷ Da skal de se *Menneskesønnen komme i skyen* med stor makt og herlighet. ²⁸ Men når dette begynner å skje, da rett dere opp og løft hodet! For da skal dere snart bli satt fri.» ²⁹ Han fortalte dem en lignelse:

«Se på fikentreet og alle andre trær! ³⁰ Når dere ser at de springer ut, vet dere av dere selv at nå er sommeren nær. ³¹ Slik skal også dere vite, når dere ser dette skje, at Guds rike er nær. ³² Sannelig, jeg sier dere: Denne slekten skal ikke forgå før alt dette skjer. ³³ Himmel og jord skal forgå, men mine ord skal aldri forgå.

³⁴ Vær på vakt og la ikke hjertet bli sløvet av rangel og drikk og dagliglivets bekymringer, så den dagen plutselig kommer over dere ³⁵ som en snare. For den dagen skal komme over alle som bor over hele jorden. ³⁶ Våk hver tid og stund og be om å få kraft til å komme velberget fra alt det som skal hende, og bli stående for Menneskesønnen.»

Kirkeåret legger opp til en spennstig timing. Vanligvis er folk flest i advent innstilt på kos og hygge og god stemning, mens i kirken er advent en slags fastetid med hardtslående og formanende tekster om de siste tider. Så også denne søndagen. Selv om advent 2020 er annerledes og nok mindre preget av «rangel og drikk» som teksten kaller det, har vi nok ikke mindre behov enn ellers for lys, håp og hygge, eller tvert om.

Nå tror jeg kirkeåret har hatt dette fastepreget på advent adskillig lenger enn forbrukersamfunnets førjulskos har eksistert. Men hva kan disse tekstene og deres formaninger om å våke og be si meningsfullt inn i våre liv og vår advent 2020? Det er det selvfølgelig ikke ett, enkelt svar på. Våre livssituasjoner, behov, lengsler og utfordringer er ulike. Men jeg tenker at advent krever at vi har flere tanker i hodet samtidig.

Aller først: Hvordan vi leser bibeltekstene preges av vårt skriftsyn. Bibelen er hellig skrift for kirken. Hva betyr det? Det kan du få mange forskjellige svar på. Noen mener at Bibelen er en direkte åpenbaring fra Gud, en absolutt autoritet, skrevet ned nærmest på diktat. Da tenker man gjerne også at den ikke skal tolkes, bare leses som «Guds klare ord.» I den andre enden finner du folk som vil si at Bibelen omhandler datidens menneskers påståtte erfaringer og tanker om Gud, og skal behandles som en hvilken som helst annen gammel bok. I det store mellomrommet mellom disse to posisjonene, finnes ulike versjoner av et bibelsyn som sier at Bibelen er inspirert av Gud og alltid må stå i sentrum for kristen forkynnelse, men at den må tolkes og diskuteres av kirkens fellesskap på nytt og på nytt for å bidra til sunn og bærekraftig tro og teologi. Bibelens mange ulike tekster kan brukes og misbrukes til nesten hva som helst, det har historien vist. De siste års filmer og dokumentarer fra lukkede og usunne kristne miljøer og debattene i forlengelse av dem har på nytt løftet fram hvordan Bibel og teologi kan brukes på måter de fleste av oss vil si er helt uakseptable. Bibelen har opp gjennom historien blitt misbrukt for å legitimere maktmisbruk, undertrykkelse, overgrep og vold. Men den har også blitt brukt til det motsatte – den har gitt kraft til frigjøringskamp og radikal nestekjærlighet og kampen for menneskeverd og rettferdighet. Ingen bibelbruk er uskyldig, og særlig vi som religiøse ledere har ansvar for hvordan vi snakker om og bruker Bibelen.

Så til adventstekstene generelt og mer spesifikt dagens tekst: Disse ordene ble talt og hørt inn i en situasjon preget av harde forfølgelser av en sårbar minoritet og en utbredt tro på at de siste tider var nær – ikke presentert som en trussel, men et håp. Tekstene bekrefter opplevelsen av truende kaos og prøvelser, samtidig som de løfter fram troen på at Guds ord og løfter står fast når alt annet bryter sammen. Guds oppgjør og dom blir sett på med håp, som viktig og nødvendig for at alle som er offer for urett og vold skal få oppreisning og rettferdighet. Samtidig formaner teksten: «Vær på vakt og la ikke hjertet bli sløvet av rangel og drikk og dagliglivets bekymringer!», så ikke regnskapsdagen kommer brått på.

Dommens dag har vært malt ut i både tekst, forkynnelse og bilder gjennom hele kirkens historie. Saftige svovelprekener har nok bidratt til mye helvetesangst, dømmesyke, hykleri, og avstand til Gud og kirke. Egentlig er ikke det at vi skal stå til regnskap for hvordan vi lever, en veldig opprørende tanke i seg selv. Å ta ansvar for hvordan vi lever, innenfor de rammene og mulighetene vi har, er for mange av oss en selvfølge. Og at vi alle helst bør få som fortjent. Kjærlighet, godhet, tapperhet og mot skal helst belønnes. Påfører du andre mennesker lidelse og urett, bør det før eller senere svi, og den du har skadet få oppreisning. Sånn sett kan det vanskeligste med dommedag og et slikt livsregnskap bli om ikke alle skal få som fortjent – om alle skal bli møtt, ikke bare med dom, men også med nåde?

Bibelens tekster om endetid og dom, fortapelse og frelse er ikke lette å bli kloke på, og de peker i litt ulike retninger. Sånne apokalyptiske tekster som dagens, var en mer vanlig sjanger på Jesu tid, og var nok like mye en kodet kommentar til nåtiden, som en profeti om framtiden. Til en sårbar og forfulgt helt fersk kristen minoritet, malte den kristne apokalyptikken fram formaning om å holde ut, forsikring om at skurkene ville få sin straff, og et lysende himmelhåp for den som holdt ut. Litt annen setting enn de fleste av oss her i Norge erfarer, men mer likt hva mennesker andre steder i verden kan kjenne på også nå.

Jeg tror det er en kamp mellom godt og ondt i verden. Og jeg tror at vi mennesker alle sammen bærer på både godt og ondt. Jeg tror at vi og verden trenger redning fra ondskaper i oss og rundt oss. Jeg tror at Gud gjennom å bli menneske og gi seg selv for oss alle gjennom sitt liv, sin død og oppstandelse, har gitt oss den redningen vi og verden trenger; en gang for alle. Som favorittprest Nadia kaller det: «The blessed exchange» - at Jesus tar dritten vår og gjør den om til noe fint. Derfor tror jeg også at Dommedag er et nødvendig oppgjør på veien med all liten og stor urett og ondskap vi har vært delaktige i. Dommedag rommer oppreisning for alle som har vært offer for andres ondskap eller likegyldighet.

Våk og be! Er et refreng i adventstiden. Eller med andre ord: Fest blikket og oppmerksomheten på det som virkelig betyr noe. Gi rom for ettertanke og de store spørsmålene om hva vi tror på, hva som er umistelig for oss, hvor vi henter kraft og håp, hvilke spor vi vil sette her i verden. Advent handler ikke om tid som flyr og folk som flyr, men Gud som kommer til oss. Kanskje kan nettopp den annerledes advent 2020 hjelpe oss til å åpne opp og ta i mot barnet i krybben på en annen måte enn vi ellers ville gjort?